

אוניברסיטת בן גוריון

מבוא לדיני עבודה

ד"ר עמית גורביץ', עו"ד

לפניך חמישה תרחישים, התואמים סיטואציות שכיחות במציאות. ענו על השאלות האמריקניות שבעקבות כל "קייס". כל תשובה נכונה – 4 נקודות. זכרו בכל פעם לבחור את התשובה הנכונה והמדויקת מכולן. בהצלחה!

תרחיש 1

גילי, תושב באר שבע, מועסק במפעל "בדי פישטן בע"מ" בדימונה מזה 6 שנים ולרשותו הסעה מטעם המעסיק. בתפקידו הינו פועל יצור והוחתם על תניית אי-תחרות לחמש שנים. באחת מההסעות התיישבה לידו שמרית, עמיתתו לעבודה (השניים נושאים באותו תפקיד כ"אחראיי צבע"). שמרית אימצה לעצמה נוהג להניח תמיד את ידיה על ברכיו במהלך הנסיעה, וכך עשתה אף הפעם. גילי חש מבוכה רבה שכן יש לו בת זוג אחרת, אולם החריש. ב-16.4.1, תקף את המקום וירוס מיסתורי והן גילי והן שמרית נפלו למשכב. לאחר שהחלים, החליט גילי לעזוב מיידית את תפקידו ולעבור לעבוד בחברה בע"מ שפתח עם שמרית, שבנתיים עזבה אף היא. גילי ושמרית מגיעים אליך (בנפרד) להתייעץ בקשר לזכויותיהם.

1. גילי יבקש עצתך, האם יוכל לתבוע דמי נסיעות?
 - א. גילי יהיה זכאי לדמי נסיעות מלאים (בתעריף הקו באר-שבע דימונה) היות שמקור החובה הוא בצו הרחבה
 - ב. גילי יהיה זכאי לדמי נסיעה רק עד סכום של כ-25 ₪ ליום עבודה
 - ג. גילי יהיה זכאי לדמי נסיעות באמצעות כרטיס "חופשי חודשי"
 - ד. גילי לא יהיה זכאי לדמי נסיעה
2. גילי ושמרית יבקשו לדעת האם יש להם קייס על הטרדה מינית:
 - א. שמרית תוכל לתבוע את המעסיק על הטרדה מינית בהיותה דתיה שכפו עליה לשבת ליד גבר
 - ב. גילי יוכל להגיש תביעה על הטרדה מינית ולפיצוי עד 120 אלף ₪.
 - ג. גילי לא יוכל לתבוע את שמרית ושמרית לא תוכל לתבוע את גילי
 - ד. גילי יוכל לתבוע את המעסיק היות שלא פרסם באוטו תקנון בנושא
3. לעניין פתיחת העסק המתחרה:

- א. גילי ושמרית יהיו מחוייבים לאי תחרות לשנתיים בלבד
- ב. גילי ושמרית יהיו מחוייבים לאי התחרות רק אם ידוע להם תמהיל הצבעים המדוייק לבדי קולקציית 2015
- ג. גילי ושמרית יהיו פטורים מתניית אי התחרות
- ד. גילי ושמרית יהיו מחוייבים לתניית אי התחרות רק אם בקליטתם עברו חפיפה ממושכת מחצי שנה
4. גילי נועץ בך האם הוא זכאי לפיצויי פיטורים:
- א. היות שגילי מתפטר הוא לא יהיה זכאי לפיצויי פיטורים
- ב. גילי יהיה זכאי לרכיב פיצויי הפיטורים מקופת הפנסיה שלו
- ג. גילי יהיה זכאי לפיצויי פיטורים מלאים – הן הכספים שבקופה והן השלמות של 2.3% מטעם המעסיק
- ד. גילי יהיה זכאי לשני שליש מפיצויי פיטוריו
5. גילי שואל לעצתך האם הוא חשוף לסיכון כלשהו מצד המעסיק:
- א. המעסיק יוכל לשלול מגילי את פיצויי פיטוריו נוכח עזיבתו המיידית
- ב. המעסיק יוכל לתבוע מגילי פיצוי של שבועיים
- ג. המעסיק יוכל לתבוע מגילי פיצוי של חודש
- ד. המעסיק לא יוכל לתבוע מגילי דבר

תרחיש 2

באקדמיית "קיפודים", שהינה מוסמכת להעניק תואר ראשון בלימודים בחקר חיית הקיפוד, מרצים 150 מרצים, וזאת שכן אוכלוסיית הקיפודים, בניגוד למקובל לחשוב, מונה מאות זנים.

המרצים משובצים באקדמיית "קיפודים" לפי המחלקות המקצועיות הבאות: 50 בחוג למדעי קיפודי הים; 20 בחוג למדעי הקיפוד הארצישראלי; והיתר בחוג למדעי הקיפוד המערב אסייתי.

ארגון "כח לחוקרים", הצליח לגייס 50 מרצים שיחתמו על טופס חברות; ארגון "כח למדעניות" החתים 52 עובדים. (הן "כח לחוקרים" והן "כח למדעניות" הינם אירגוני עובדים מוכרים).

6. איזה מהארגונים יכול להכריז על סכסוך עבודה?

- א. "כח לחוקרים"
- ב. "כח למדעניות"
- ג. אף אחד מהם לא יכול
- ד. שניהם יכולים
7. דרישת הארגון בשביתתו היא כי המכללה תתחייב לתקן את "החוק להגנת הקיפוד" באופן שיוסף בחוק גם מין "הקיפוד האלסקאי" כקיפוד נכחש שאסור בצייד.

- א. בשל חופש ההתארגנות, אסור למעסיק להתערב בתוכן דרישת הארגון
- ב. העובדים יוכלו לצאת לשביתה אם יכריזו על סכסוך עבודה מפורט ויחכו 10 ימים
- ג. העובדים יוכלו לצאת לשביתה אם יכריזו על סכסוך עבודה מפורט ומנומק ויחכו 15 ימים
- ד. שביתת העובדים בכל מקרה תהיה "לא חוקית"
8. הנהלת האקדמיה מסרבת לדבר עם ארגון העובדים ומוכנה לדבר רק עם ועד העובדים
- א. ההנהלה רשאית לעשות כן היות שהועד מייצג את האינטרסים האמיתיים של העובדים, בעוד ארגון העובדים הינו גוף חיצוני
- ב. במקרה כזה ההסדר ייקרא "הסדר קיבוצי"
- ג. במקרה כזה ההסכם ייקרא "הסכם קיבוצי"
- ד. ההנהלה אינה רשאית לדבר עם ועד העובדים
9. הנח"י שבין הלומדים באקדמיה לקיפודים גם 50 אנשי צבא, קצינים בדרגת רס"ן עד תא"ל באוגדת קיפוד. לימים לא הוכר להם התואר לצרכי "גמול השתלמות" (שהינו תוספת שכר לבעלי תואר מוכר המשולמת בתלוש השכר), כפי שהובטח להם עם תחילת לימודיהם, והם מרגישים שנפגעה זכותם כעובדים שהסתמכו על ההכרה המוכרת שיש בעולם לאקדמיה זו ולהבטחה המפורשת ובכתב שקיבלו שמדובר ב"תואר מוכר".
- א. הבוגרים יוכלו לתבוע בבית הדין האזורי לעבודה
- ב. הבוגרים יוכלו לתבוע בבית הדין הארצי לעבודה
- ג. הבוגרים יוכלו לתבוע בבג"צ
- ד. הבוגרים לא יוכלו לתבוע
10. ההנהלה מסרבת לדבר עם נציגות העובדים המשותפת ומבקשת לנהל מו"מ עם כל מחלקה באקדמיה בנפרד (היינו – לנהל מו"מ בנפרד עם נציגות מחלקת קיפודי הים, עם מחלקת הקיפוד הארצישראלי, ועם מחלקת הקיפוד המערב אסייתי).
- א. היות שמדובר במיני קיפודים שונים מבחינה ביולוגית, ההנהלה יכולה להכתיב זאת
- ב. היות שמדובר באותו מין ביולוגי, ההנהלה לא יכולה להכתיב זאת
- ג. ההנהלה תוכל לטעון זאת אם מדובר בשוני בין מחלקות (היות שחלקן בוחן את קיפודי כדור הארץ וחלקן, בדרך עבודה שונה בתכלית, את קיפודי החלל החיצון)
- ד. ההנהלה לא תוכל לטעון זאת בשום מקרה
11. בעקבות שביתת מדעני אקדמיית "קיפודים" נערך צייד לא חוקי וניכחד כל מין קיפודי הים. משכך התעורר ההכרח לסגור את מחלקה זו. נורית, שעובדת כחוקרת בכירה במחלקה זו כבר 15 שנה, בחודש הריונה הרביעי. המעסיק נאלץ לשקול לפטרה.
- א. אסור לפטר אותה אלא במנגנון הקבוע בהסדר הקיבוצי שחל במקום
- ב. אסור לפטר אותה ללא אישור הממונה על עבודת נשים

- ג. אסור לפטר אותה היות שבעבר היא לקחה חלק בשביתה
ד. מותר לפטר אותה היות שהמחלקה בתום לב אכן ניסגרת

12. בחרי את התשובה הנכונה מכולן

- א. חברי "כח לחוקרים" ישלמו דמי חבר ל"כח לחוקרים" ודמי טיפול ל"כח למדעניות"
ב. חברי "כח לחוקרים" ישלמו דמי טיפול לאירגונם
ג. חברי "כח לחוקרים" ישלמו דמי חבר ל"כח למדעניות"
ד. חברי "כח לחוקרים" ישלמו דמי חבר לאירגונם
13. כתוצאה מהשביתה, והצייד הלא חוקי, מאיים ארגון "גרינפיס העולמי" לתבוע הן את האקדמיה והן את ארגון העובדים והמרצים על הנזקים האדירים של השביתה – כיליון זן קיפודי הונללו. לפי אומדנים, הנזק לאקולוגיה העולמית מוערך ב-5 מיליארד דולר.

- א. ארגון גרינפיס יוכל לתבוע רק את העובדים ששבתו
ב. ארגון גרינפיס יוכל לתבוע רק את ארגון העובדים
ג. ארגון גרינפיס יוכל לתבוע רק את האקדמיה עצמה
ד. ארגון גרינפיס לא יוכל לתבוע אף אחד מהצדדים

14. אקדמיית "קיפודים" נאלצת לאור הנסיבות לפטר 25 ממרציה. מדובר בפיטורי צמצום והתייעלות, לא בפיטורי משמעת. העובדים פונים אליך לברר זכויותיהם עם פיטוריהם:

- א. יהיו זכאים לפיצויי פיטורים, חודש הודעה מוקדמת, פידיון מחלה ופידיון חופשה
ב. יהיו זכאים לפידיון חופשה, חודש הודעה מוקדמת ופיצויי פיטורים
ג. יהיו זכאים לפידיון הפנסיה, פיצויי פיטורים ושבועיים הודעה מוקדמת
ד. יהיו זכאים ל-2/3 מפיצויי פיטוריהם ולפידיון חופשה

15. הניחו ששובתים כדין רק מרצי מחלקת קיפוד הים. היות שציוד המחקר הטכנולוגי שייך למחלקה זו, ההנהלה מחליטה להשבית גם את יתר המחלקות שאינן שובתות היות שבלי הציוד הטכנולוגי אין כל הצדקה מקצועית לעבודתם

- א. זכות השביתה נתונה לעובדים, לא למעסיק
ב. המעסיק יוכל לעשות זאת אם יתן הודעה 15 ימים מראש
ג. המעסיק יוכל לעשות זאת אף אלמלא הצורך הטכנולוגי
ד. המעסיק לא יכול לעשות זאת, זה התערבות במהלך השביתה

16. הניחו שנתוני שאלת היסוד השתנו, באופן ש-10 מחברי "כח לחוקרים" ו-10 מחברי "כח למדעניות" עזבו את אירגוניהם, והצטרפו לאירגון שלישי – "עוז לביוולוגים". כיצד אז תשתנה תשובתך ביחס לסכסוך העבודה?

- א. "כח לחוקרים" יוכל להכריז על סכסוך עבודה
ב. "כח למדעניות" יוכל להכריז על סכסוך עבודה

ג. "עוז לביולוגים" יוכל להכריז על סכסוך עבודה
ד. אף ארגון עובדים לא יוכל להכריז על סכסוך עבודה
17. הנחמי שהתארגנות העובדים נכשלת, ונוכח האסון שהמיטה ההתארגנות על אוכלוסיית קיפודי העולם ירד ב-50% רישום הסטודנטים לאקדמיה. ההנהלה נאלצת חד-צדדית להפחית לכל המרצים 51% מהשכר, ולקבוע אותו על 6,000 ₪ לחודש.

- א. ההנהלה רשאית לעשות כן בתנאי שכל אחד מהמרצים יחתום על הסמכתו למהלך
ב. ההנהלה רשאית לעשות כן רק אם לא התחייבה חוזית לשכר קבוע אחר
ג. ההנהלה רשאית לעשות זאת
ד. ההנהלה רשאית לעשות זאת רק באישור ועד העובדים
18. בהמשך לצורך בקיצוצים, נוכח כישלון החתימה על ההסכם הקיבוצי, ההנהלה מחליטה השנה אף לא לשלם את דמי ההבראה ואת דמי החגים.
- א. ההנהלה תוכל לעשות זאת ולא לשלם דמי הבראה ודמי חגים
ב. ההנהלה תוכל לוותר רק על תשלום דמי ההבראה, לא דמי החגים
ג. ההנהלה תוכל לוותר רק על תשלום דמי החגים, לא דמי הבראה
ד. ההנהלה לא תוכל לוותר על כל אחד מהתשלומים

תרחיש 3

מוטקה גרוייסמן מחזיק ברישיון משאית ומציע שירותיו לחברות רהיטים שונות, לעבוד לפי צרכיו ודרישותיו וכנגד חשבונית. הוא נותן ביוזמתו לחברות שיבוץ עבודה פוטנציאלי ועובד כך עם חברת "ריהוטילי" במשך 25 שנים. בעקבות כניסת מתחרים והונאת ענק מצד בעלי החברה, חברת "ריהוטילי" נסגרת ומוטקה מאבד משרתו. דון בזכויותיו.

19. לעניין זכויותיו הכספיות -

1. מוטקה יוכל לתבוע פיצויי פיטורים
2. מוטקה יוכל לתבוע לקיומם של יחסי עובד-מעסיק
3. מוטקה לא יוכל לתבוע שום זכות בדיני העבודה
4. מוטקה יוכל לתבוע רק את הוצאות הדלק לכל השנים

20. הנח שמוטקה מועסק באמצעות תלוש שכר, לא בחשבונית. לעניין זכויותיו מהחברה שנסגרה -

1. מוטקה יוכל לפנות לביטוח הלאומי שישלם לו בסביבות 110 אלף ₪

2. מוטקה יוכל לפנות לבית המשפט המחוזי לדרוש פירוק החברה
3. מוטקה יוכל לתבוע בבית דין לעבודה אף את בעלי החברה
4. כל התשובות נכונות
21. הנח שמוטקה "עובד" והמשאית ברשות המעסיק. הוא נדרש על ידי מעסיקו לנסוע 20 שעות ביממה ברציפות וכתוצאה מכך פגע עם משאיתו בתחנת אוטובוס נטושה ונפצע בינוני.
1. מוטקה יוכל לתבוע את המעסיק בעילת הרשלנות
2. מוטקה יוכל לתבוע את החברה שייצרה את המשאית
3. מוטקה יוכל לתבוע את קופת הגמל שלו
4. מוטקה לא יוכל לתבוע אף אחד היות שנסע בתפקיד
22. במקרה התאונה המתוארת, מבקש מוטקה לעמוד על זכויותיו מול המעסיק.
1. מוטקה יוכל לנצל 1.5 ימי מחלה לכל חודש עבודה שצבר, עד ה-90 ימים
2. מוטקה יוכל לנצל יום מחלה לכל חודש עבודה
3. מוטקה יוכל לנצל 1 ימי מחלה לכל חודש וחצי עבודה שצבר, עד תום ימי מחלתו
4. מוטקה יוכל לנצל את ימי חופשתו הצבורה
23. עם סיום עבודתו, מבקש מוטקה לממש בכסף את ימי המחלה והחופשה אותם לא ניצל. ההיגד הנכון ביותר עבורו
- a. מוטקה יוכל לפדות את כל ימי מחלתו וחופשתו הצבורים
- b. מוטקה יוכל לפדות רק את ימי מחלתו שלא מימש, לא את ימי חופשתו
- c. מוטקה יוכל לפדות רק את ימי חופשתו שלא מימש, לא את ימי מחלתו
- d. תשובה ג' נכונה ובתנאי שהצבירה הינה רק 4 השנים האחרונות

ענה/י על יתר השאלות, בחר/י את התשובה הנכונה מכולן:

24. "פרמידת הנורמות" מבטאת –

- א. את היחס בין מקורות המשפט העברי
- ב. את סיפור יציאת מצריים
- ג. את העובדה שלא ניתן לוותר על זכויות מכח חוקי יסוד והסדרים קיבוציים
- ד. את העובדה כי זכויות מכח צווי הרחבה והסכמים קיבוציים לא ניתנים להתנאה או לויתור
25. היחס ההיררכי המדוייק בין מקורות הדין הוא:
- א. חוק יסוד, צו הרחבה, הסכם קיבוצי, חוזה אישי
- ב. חוק, צו הרחבה, חוק יסוד, הסכם קיבוצי

- ג. חוק יסוד, צו הרחבה, חוק, הסדר קיבוצי
- ד. צו הרחבה, הסכם קיבוצי, הסדר קיבוצי, חוזה אישי

בהצלחה!!!